

Др Јелена Ђ. Марићевић Балаћ
jelena.maricevic@ff.uns.ac.rs
Филозофски факултет у Новом Саду
Одсек за српску књижевност и језик

Богородица као фундамент књижевног и духовног пута Љиљане Хабјановић Ђуровић

РЕЦЕНЗИЈА МОНОГРАФИЈЕ ДР МИРЈАНЕ БОЈАНИЋ ЋИРКОВИЋ *ЛИК БОГОРОДИЦЕ У ДЕЛИМА
ЉИЉАНЕ ХАБЈАНОВИЋ ЂУРОВИЋ*

Монографија *Лик Богородице у делима Љиљане Хабјановић Ђуровић* конципирана је у пет поглавља: Жанровске особености духовног циклуса Љиљане Хабјановић Ђуровић, *Путеви, Лица*, Именослов Богородице у духовном циклусу Љиљане Хабјановић Ђуровић и Закључак. Књига је посве кохерентна и тематско-проблемски фокусирана на осветљавање важног аспекта за стваралаштво српске списатељице. И мада је стил Мирјане Бојанић Ћирковић разговетан, јасан и нагиње књижевно-уметничком изразу, није лишен научности и неопходне апаратуре која би требало да прати сваку озбиљну научну публикацију. То даје легитимитет не само монографији, већ је важно и због тога што се белетристички опус Љиљане Хабјановић Ђуровић по први пут анализира у оквирима шире студије. То је од значаја из барем два разлога. Први се тиче изузетне рецепције списатељичиних дела код читалачке публике, која опстојава у континуитету готово две деценије, а други да се без обзира на то, посве мало писало о њеном стваралаштву. Стога је студија пред нама вишеструко драгоцен, будући да је ауторка, фокусирајући се на један од кључних аспеката досадашњих романа Љиљане Хабјановић Ђуровић не само допринела њиховом семантичком декодирању, већ их је преиспитала и са естетског становишта, имплицитно их вреднујући.

Тема коју је одабрала Мирјана Бојанић Ћирковић има и књижевноисторијску и антрополошку важност. Лик Богородице, наиме, један је од најважнијих конститутивних и интегративних топоса целокупне српске књижевности од средњовековних текстова до постмодерних. Од Венцловића и Лазе Костића до песника послератног модернизма можемо испратити лик Богородице у најразличитијим поетским преображајама, али и

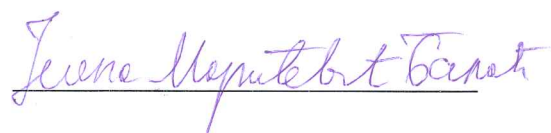
класици српске прозе неретко је литерарно и духовно обрађују у својим делима (примера ради – Црњански и Павић). Иако Мирјана Бојанић Ћирковић не анализира ликове Богородице Љиљане Хабјановић Ђуровић у компаративном контексту, имплицира се да су романи писани на трагу континуитета српске духовности, која свакако јесте битно утемељена у књижевности.

Мирча Елијаде у студији о аспектима барока писао је о скривеном утицају жена. Оне су, како наводи, конзервативније и успевају да преживе инвазије, етничке и социјалне преокрете. Штавише, врховно божанство у одређеним околностима је постајало женско (у Индији), прехеленска религиозност била је женске структуре (култови плодности), а и Слобода се замишљала као жена. Другим речима, духовно окретање Богородици, долази у најкритичнијим моментима по одређену заједницу, а најчешће након ратова и великих страдања, када на женама остаје да сачувају духовност, културне, породичне и националне тековине. Љиљана Хабјановић Ђуровић почиње да пише и остварује свој литерарни зенит у ратним и страдалничким годинама српског народа. Стога можда и не чуди што, иако православна духовност најшире узев јесте њена базична компонента, лик Богородице има у тим оквирима повлашћено место.

Мирјана Бојанић Ћирковић суверено је приступила раду и један од најдрагоценијих доприноса њене монографије јесте круна илити унисоно финале које долазе пре закључка у виду Именослова Богородице у Духовном циклусу Љиљане Хабјановић Ђуровић. Након детаљних анализа романа, провучених кроз призму превасходно *Светог писма*, жанрова средњовековне књижевности, народних предања, аутопоетичких пасажа из интервјуа и рецепцијских текстова из периодике и зборника радова *Глас народа, глас Бога: Љиљана Хабјановић Ђуровић двадесет година са читаоцима* (2008), добијен је готово типолошки преглед различитих имена Божје Мајке, са прецизним значењским маркерима.

Један од најважнијих увида сублимисан је у првим реченицама закључка: „У лику Мајке Божје Љиљана Хабјановић Ђуровић је осветлела суштину жене – мајке, заштитнице, утешитељке, страдалнице, јунакиње сваког времена, хероине победе у болу. У сликању Богородичиног лика у романима *Пауново перо*, *Свих жалосних радост*, *Вода из камена*, *Сјај у оку звезде*, *Онда је дошла Добра Вила*, увек се истичу чистота њених мисли, духовни мир, промишљање и виђење *оком срца*. (...) Она је симбол свих тражења и одговор на

питања о суштини живота – о срећи, љубави и вери као његовим лицима. Шалом – сводом од модроплаве свиле Богородица нас уједињује на том светлом, чистом путу.“ Читајући, дакле, закључке до којих је дошла ауторка, можемо рећи да велика читаност романа Љиљане Хабјановић Ђуровић произилази не из пуне потребе за забавом, већ насушне потребе за созерцањем и проналажењем духовног пута, како на личном, тако и на колективном плану.

др Јелена Марићевић Балаћ